

Η πανδημία του Covid-19 μετά την παραλλαγή Όμικρον, και οι κίνδυνοι που παραμένουν

Description

Ιωάννης Τιρκίδης*

Δεν είμαστε σίγουροι πώς θα εξελιχθεί η παραλλαγή Όμικρον, αλλά τα υπάρχοντα δεδομένα μέχρι στιγμής, δείχνουν προς συγκεκριμένες κατευθύνσεις. Η Όμικρον είναι πολύ περισσότερο μεταδοτική από την παραλλαγή Δέλτα, ακόμη και για άτομα που έχουν ήδη μολυνθεί. Είναι λιγότερο σοβαρή σε ότι αφορά τα συμπτώματά της, και δύο δόσεις εμβολίου δεν επαρκούν για προστασία. Γενικότερα, η ανοσία της αγέλης, που είναι το ζητούμενο στην αντιμετώπιση της πανδημίας, θα είναι δύσκολο να επιτευχθεί, για συγκεκριμένους λόγους, και ο ιός θα συνεχίσει να μεταλλάσσεται ενέχοντας έτσι κινδύνους. Μακροπρόθεσμα, η μάχη της ανθρωπότητας κατά των ιών θα συνεχιστεί και θα πρέπει να πάρουμε τα διδάγματα από το τελευταίο αυτό επεισόδιο, πράξεις και παραλήψεις. Για να προστατευτούμε από μελλοντικές πανδημίες, που σίγουρα θα έρθουν, θα χρειαστούμε ένα παγκόσμιο πλαίσιο διαχείρισης τους, περισσότερο συντονισμό σε διεθνές επίπεδο, καλύτερη χρηματοδότηση και καλύτερη προετοιμασία. Αυτά, και άλλα συζητάμε σε αυτό το άρθρο.

Ένας ιός χαρακτηρίζεται από τη μεταδοτικότητά του, τη σοβαρότητα του για την ανθρώπινη υγεία, και την αντιμετώπιση του. Με βάση τα διαθέσιμα δεδομένα, κυρίως από τη Νότια Αφρική από όπου ξεκίνησε, και το Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς και από εκτιμήσεις επιστημόνων, η Όμικρον είναι σημαντικά πιο μεταδοτική από την ήδη εξαιρετικά μεταδοτική παραλλαγή Δέλτα. Ο βασικός δείκτης αναπαραγωγής, που είναι ο δυνητικός αριθμός ατόμων που αναμένεται να μολυνθεί από ένα ήδη μολυσμένο άτομο,

είναι σημαντικά υψηλότερος. Ο βασικός δείκτης αναπαραγωγής της παραλλαγής Δέλτα, είναι περίπου έξι, και ο αντίστοιχος δείκτης της παραλλαγής Όμικρον είναι περίπου δώδεκα, σύμφωνα με μελέτες που είναι διαθέσιμες στο διαδίκτυο.

Η σοβαρότητα μιας μετάλλαξης μπορεί να μετρηθεί με διαφορετικούς τρόπους, συμπεριλαμβανομένων των νοσηλειών ως ποσοστό των μολυσμένων από τον ιό, ή της διάρκειας των νοσηλειών στα νοσοκομεία. Και στις δύο αυτές μετρήσεις, η παραλλαγή Όμικρον είναι ηπιότερη. Το ποσοστό των νοσηλειών είναι χαμηλότερο και η διάρκεια νοσηλειών μικρότερη. Επίσης, ιατρικές έρευνες έδειξαν ότι η Όμικρον δεν προσκολλάται στον πνευμονικό ιστό, όπως έκαναν οι προηγούμενες παραλλαγές, και προκαλεί περισσότερο λοίμωξη του ανώτερου αναπνευστικού, παρόμοια με τη γρίπη.

Για την αντιμετώπιση των μολύνσεων από την Όμικρον, το πιο σημαντικό, σύμφωνα με μια ενημέρωση της Pfizer και BioNTech, που βασίζεται σε εργαστηριακές μελέτες, **χρειάζονται τρεις δόσεις του εμβολίου Covid-19 για επαρκή προστασία. Δύο δόσεις δείχνουν σημαντικά μειωμένη προστασία. Χρειαζόμαστε επίσης καλύτερες πρακτικές αντιμετώπισης ώστε να περιορίζεται η μετάδοση, όπως καλύτερο αερισμό των κλειστών χώρων, καλύτερες μάσκες, και περισσότερη τηλεργασία από το σπίτι όπου αυτό είναι δυνατό.**

Με όλα τα παραπάνω ως αληθή, μπορούμε να καταλήξουμε σε μερικά συμπεράσματα. Πρώτον, η υψηλότερη μεταδοτικότητα της Όμικρον σημαίνει ότι ουσιαστικά θα εκτοπίσει γρήγορα την παραλλαγή Δέλτα και θα γίνει η κυρίαρχη μετάλλαξη για την ώρα. Για την αντιμετώπιση της Όμικρον, μια τρίτη δόση εμβολίου θα πρέπει να οργανωθεί καταλλήλως, και το γρηγορότερο, το καλύτερο. Τέλος, εάν η παραλλαγή Όμικρον είναι πράγματι ηπιότερη ως προς τις επιπτώσεις της στην ανθρώπινη υγεία, τότε καθώς θα γίνεται η κυρίαρχη παραλλαγή, κάτι που πιθανότατα θα γίνει γρήγορα, ένα πολύ υψηλό ποσοστό του πληθυσμού θα αποκτήσει ανοσία, είτε από εμβολιασμούς είτε από μόλυνση, και η επιδημία θα αρχίσει να γίνεται ενδημική, να μοιάζει περισσότερο με την κοινή γρίπη.

Αυτό είναι ένα πιθανό σενάριο, όπου ο οικονομικός αντίκτυπος θα είναι λιγότερο σοβαρός το 2022, και ενδεχομένως οι προοπτικές για την ανάπτυξη και τον πληθωρισμό ακόμη και να βελτιωθούν. Οι κυβερνήσεις θα μπορούν να διατηρήσουν την επεκτατική έφεση στην δημοσιονομική τους πολιτική, και οι κεντρικές τράπεζες θα συνεχίσουν τη σχεδιαζόμενη σταδιακή άρση της ποσοτικής χαλάρωσης, προχωρώντας ταυτόχρονα σε περαιτέρω αusterοποίηση της νομισματικής πολιτικής, αναλόγως των οικονομικών συνθηκών. Εάν το πραγματικό σενάριο αποδειχθεί πιο δυσμενές και η σοβαρότητα της Όμικρον αυξηθεί, οι οικονομικές προοπτικές θα είναι πολύ διαφορετικές.

Ανεξάρτητα από το πώς θα εξελιχθεί η παραλλαγή Όμικρον, η μάχη της ανθρωπότητας κατά των ιών, δεν θα τελειώσει. Δεν υπάρχει περιθώριο για εφησυχασμό και δεν μπορούμε να υποθέσουμε ότι όλοι οι ιοί θα εξελίσσονται προς ηπιότερες παραλλαγές, λιγότερο επιβλαβείς, καθώς θα προσαρμόζονται στον ανθρώπινο πληθυσμό. Αυτό δε θα ισχύει για όλα τα περιπτώσεις.

Πρέπει να εγκύψουμε λίγο βαθύτερα, σε αυτό το επεισόδιο πανδημίας, και να εξάγουμε διδάγματα.

Η πανδημία Covid-19 έχει ήδη διαρκέσει πολύ, και έχει στοιχίσει τη ζωή σε ανθρώπους αχρείαστα. Εκτός από την ανάπτυξη αποτελεσματικών εμβολίων σχετικά γρήγορα, όλα τα άλλα σχετικά με τη διαχείριση της πανδημικής κρίσης, δεν πήγαν και πολύ καλά.

Οι αρχικές αντιδράσεις έναντι της πανδημίας ήταν μεμονωμένες, και ασυντόνιστες. Οι χώρες αντιδρούσαν διαφορετικά και με διαφορετικές ταχύτητες. Κάποιοι βρισκότουσαν σε άρνηση. Πολλοί ηγέτες υποτίμησαν την κρίση εντελώς, όπως ο Ντόναλντ Τράμπ στις Ηνωμένες Πολιτείες, ο Μπόρις Τζόνσον στο Ηνωμένο Βασίλειο και ο Μπολσονάρο στη Βραζιλία. Αυτό ήταν αντιπαραγωγικό για μια πανδημία που ήταν παγκόσμια. Επίσης, η Κίνα δεν ήταν ειλικρινής σχετικά με την κλίμακα της πανδημίας στην αρχή. Τα διεθνή ταξίδια από και προς τη Γουχάν, το επίκεντρο της επιδημίας, επετράπηκαν για πολύ διάστημα μετά το ξέσπασμα.

Όσο και αν η ανάπτυξη των εμβολίων ήταν επιτυχία, η διανομή τους δεν ήταν. Πλούσιες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έσπευσαν να διαφυλάξουν τις δικές τους προμήθειες αγοράζοντας συχνά πολλαπλάσιες ποσότητες από ότι χρειαζόνταν. Οι φτωχότερες χώρες δεν μπορούσαν να έχουν πρόσβαση σε εμβόλια ούτε μπορούσαν να χρηματοδοτήσουν την αγορά τους. Το αποτέλεσμα ήταν μια πολύ άνιση κατανομή των εμβολίων μεταξύ των χωρών, κάτι που είχε προεκτάσεις για την καταπολέμηση της πανδημίας.

Τα επιτυχημένα προγράμματα εμβολιασμού χαρακτηρίζονται από ταχύτητα, μαζικότητα και στόχευση, για εκεί όπου τα ποσοστά μόλυνσης είναι υψηλότερα. Με αυτό τον τρόπο προστατεύονται αυτοί που κινδυνεύουν περισσότερο να προσβληθούν, και περιορίζεται η μετάδοση του ιού. Η ανάπτυξη των εμβολίων ήταν αργή στην αρχή, και παρεμποδιζόταν από υλικοτεχνικά προβλήματα και παραπληροφόρηση.

Η ανοσία της αγέλης σε παγκόσμια κλίμακα, η οποία απαιτείται για τον τερματισμό της πανδημίας, είναι σχεδόν αδύνατο να επιτευχθεί. Η πρόσβαση σε εμβόλια είναι χαμηλή για πολλές χώρες, και όπου τα εμβόλια είναι ευρέως διαθέσιμα, στις προηγμένες χώρες, η διστακτικότητα έναντι των εμβολίων από σημαντική μερίδα του πληθυσμού, είναι σημαντική. Τα ποσοστά εμβολιασμών σε σχέση με ολόκληρο τον πληθυσμό, είναι μόνο περίπου 50 έως 60 τοις εκατό. Αυτό είναι χαμηλό ειδικά για μεταλλάξεις υψηλής μεταδοτικότητας πως η μετάλλαξη Δέλτα και η Όμικρον. Σε τέτοιες συνθήκες ο ιός θα συνεχίσει να εξαπλώνεται και να μεταλλάσσεται και όσο περισσότερο διαρκέσει, τόσο μεγαλύτεροι θα είναι οι κίνδυνοι που παραμένουν.

Συμπερασματικά, τα αποδεδειγμένα χαρακτηριστικά της παραλλαγής Όμικρον, εμπεριέχουν μια ευνοϊκή προοπτική βραχυπρόθεσμα. Τα χαμηλά ποσοστά εμβολιασμών όμως, εγκυμονούν κινδύνους. Η παγκόσμια ανοσία της αγέλης είναι σχεδόν αδύνατη και η Όμικρον δεν θα είναι η τελευταία μετάλλαξη. Πρέπει να προετοιμαστούμε για τον επόμενο ιό. Και για αυτό θα χρειαστούμε ένα καλύτερο παγκόσμιο πλαίσιο διαχείριση της πανδημίας, περισσότερο διεθνή συντονισμό, περισσότερα εμβόλια ευρύτερα διανεμημένα, περισσότερα αντικά φάρμακα. Χρειαζόμαστε καλύτερα πληροφορημένους πολίτες σε σχέση με ιούς, περισσότερη διεθνή χρηματοδότηση και ίσως επίσης καλύτερη κατανόηση των αλληλεπιδράσεων μας με το περιβάλλον μας και τα οικοσυστήματα του.

* Ο Ιωάννης Τιρκίδης είναι Διευθυντής Οικονομικών Ερευνών στην Τράπεζα Κύπρου και Πρόεδρος της Εταιρείας Κυπριακών Οικονομικών Μελετών (Cyprus Economic Society). Οι απόψεις που εκφράζονται είναι προσωπικές.